

بسم الله الرحمن الرحيم

سوالات درس به درس دین و زندگی یازدهم انسانی همراه با جواب شامل:
سوالات تشریحی - سوالات صحیح و غلط - سوالات جور کردنی- سوالات جا خالی- همراه با اندیشه و تحقیق و مفهوم و تدبر در آیات و احادیث

چاپ ۹۹

تهیه و طراحی:

محمد یولچی خانی

هدایت الهی

درس اول

آیات ، روایات و تدبر در قرآن:

۱- پیام مهم آیه شریفه زیر را بنویسید.

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَ إِمَّا كَفُورًا:

به درستی که ما راه را نشان دادیم حال انسان سپاسگزار باشد یا ناسپاس وجود اختیار در انسان -با کنار هم قرار گرفتن عقل و وحی می توان به پاسخ سؤال های اساسی دست یافت. البته انسان به علت دارا بودن اختیار می تواند راه های دیگری را نیز برگزیند. اما چنان که گفته شد، چون هر برنامه دیگری غیر از برنامه خداوند نمی تواند پاسخ درستی به آن نیازها بدهد، انسان زیان خواهد کرد و با دست خالی دنیا را ترک گفته و به دیار آخرت خواهد شتافت و در آنجا زیان خود را مشاهده خواهد کرد قرآن کریم چنین کسی را ناسپاس نامیده است.

۲- پیام و مفهوم آیه شریفه زیر را بنویسید.

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ وَ تَمَّ هَدَى

پروردگار ما همان کسی است که آفرینش هر چیزی را به او بخشیده، سپس (او را) هدایت کرده است. خداوند هر مخلوقی را برای هدفی معین خلق می کند و برای رسیدن به آن هدف، او را هدایت و راهنمایی می فرماید. پس هدایت، یک اصل عام و همگانی در نظام خلقت است.

تدبر در قرآن

در آیات سوره عصر تدبر کنید و با کمک دوستان خود، به سوالات پاسخ دهید:

۱- خداوند در این سوره به چه چیزی سوگند خورده است؟ چرا؟

به عصر سوگند خورده است، زیرا مسلم است که خسران انسانها در زندگی نتیجه گذشتن زمان عمر آنهاست.

۲- چه خسارتی انسان را تهدید می کند؟

از دست رفتن سرمایه وجودی انسان که همان عمرش است، انسان چه بخواد چه نخواهد ساعتها و ایام و سالهای عمر او بسرعت می گذرد، نیروهای مادی تحلیل می رود و توان و قدرت او کاسته می شود.

۳- چه کسانی دچار خسران نمی شوند؟

کسانی که ایمان بیاورند، عمل صالح انجام دهند، خودشان حق را رعایت می کنند و به سوی حق دعوت کنند، و همچنین خودشان صبور هستند و دیگران را نیز به صبر دعوت می کنند.

فعالیت کلاسی

با توجه به توضیحات، بررسی کنید که

الف) آیا عقل انسان به تنهایی می تواند به این سؤال های اساسی پاسخ کامل و جامع دهد؟ چرا؟

خیر، زیرا دستگاه تفکر و اندیشه ی انسان دارای محدودیت است و نمی تواند اطلاعات مذکور را به طور کامل و دقیق بگیرد، پس نمی تواند به نیازهای برتر پاسخ کامل و جامع دهد.

ب) آیا انسان به تنهایی می تواند مسیر سعادت را طراحی کند؟ چرا؟

از آنجا که طراحی مسیر سعادت انسان بستگی به پاسخ کامل و جامع به سئوالات و نیاز های بنیادین دارد و انسان نمی تواند به تنهایی به آنها پاسخ دهد، نمی تواند به تنهایی مسیر سعادت خویش را طراحی نماید.

تکمیل کنید

اگر خداوند به سؤال های اساسی انسان پاسخ ندهد و او را رها کند، انسان در قیامت می تواند بگوید:

انسان در قیامت می تواند اعتراض کند و این بهانه را بیاورد که:

از آنجایی که تو (خداوند) خود ما را رها کردی و برای ما راهنمایی فرستادی که به سوالاتمان پاسخ دهد، به این خاطر گمراه شدیم، اگر يك پیامبر می فرستادی از او اطاعت می کردیم.

خداوند، در قرآن کریم درباره تمام و کامل شدن حجت الهی با فرستادن انبیا فرموده است:

...رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَ مُنْذِرِينَ لِيُنلَّ يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ

رسولانی [را فرستاد که] بشارت دهنده و اندازکننده باشند، تا بعد از آمدن پیامبران، برای مردم در مقابل خداوند، دستاویز و دلیلی نباشد....

خداوند با فرستادن پیامبران راه اعتراض بنده گان را بسته است و حجت را بر بندگان تمام کرده است.

ج) صحیح و غلط:

۱- انسان همچون سایر موجودات زنده، فقط نیازهای طبیعی و غریزی دارد. = غلط

۲- زمانی که انسان، از سطح زندگی روزمره فراتر رود و در افق بالاتری بیندیشد، خود را با نیازهای مهم تری روبه رو می بیند. = صحیح

۳- راه زندگی، با چگونه زیستن ارتباطی با هدف زندگی ندارد. = غلط

- ۴- حقیقت این است که انسان به تنهایی قادر به پاسخگویی به نیازهای برتر خود نیست. =**صحیح**
- ۵- خدای جهان، آفریدگاری حکیم است؛ نه تنها انسان، بلکه هیچ مخلوقی را بدون **هدایت** رها نکرده است. =**صحیح**
- ۶- هدایت، یک اصل عام و همگانی در نظام خلقت است. =**صحیح**
- ۷- خداوند همه مخلوقات را هدایت می کند، و شیوه هدایت مخلوقات با یکدیگر تقریباً مشترک است. =**غلط**
- ۸- یکی از سرمایه های انسان توانایی تعقل و تفکر و سرمایه دیگر قدرت اختیار و انتخاب او است. =**صحیح**
- ۹- انسان با عقل خود در پیام الهی تفکر می کند و با کسب معرفت و تشخیص باید‌ها و نباید‌ها، راه صحیح زندگی را می یابد و پیش می رود. =**صحیح**
- ۱۰- دغدغه کشف راه درست زندگی از آن جهت جدی است که انسان فقط یک بار به دنیا می آید و یک بار زندگی در دنیا را تجربه می کند. =**صحیح**

د) کشف ارتباط:

۱- کدامیک از گزینه‌های ستون «ب» به گزینه‌های ستون «الف» مربوط است؟

«الف» {سؤالات}	«ب» {پاسخ‌ها}
۱- پاسخ به سؤال های اساسی باید این ویژگی را داشته باشد.	الف) نیاز های برتر = ۳
۲- انسان به آن احتیاج دائمی دارد.	ب) طبیعی و غریزی = ۵
۳- انسان به تنهایی قادر به پاسخگویی به آن نیست.	ج) حکیم = ۶
۴- انسان به وسیله آن در پیام الهی تفکر می کند.	د) قابل اعتماد = ۱
۵- یک نوع نیاز انسان است.	ک) عقل = ۴
۶- صفت خداوند که باعث شده هیچ مخلوقی را بدون هدایت رها نکرده است.	ی) برنامه زندگی = ۲

ی) کامل کردنی :

- ۱- احتیاج دائمی انسان به داشتن **برنامه ای** که پاسخگوی نیازهایش باشد و سعادت او را تضمین کند، سبب شده است که در طول تاریخ همواره شاهد ارائه برنامه های متفاوت و گاه متضاد از جانب مکاتب **بشری** باشیم.
- ۲- انسان همچون سایر موجودات زنده، یک دسته نیازهای **طبیعی** و **غریزی** دارد.
- ۳- زمانی که انسان، از سطح زندگی **روزمره** فراتر رود و در افق بالاتری بیندیشد، خود را با نیازهای مهم تری نیز روبه رو می بیند.
- ۴- پاسخ به سؤال های اساسی باید حداقل دو ویژگی داشته باشد: الف) کاملاً **درست** و قابل **اعتماد** باشد ب) همه **جانبه** باشد؛ به طوری که به نیازهای مختلف انسان به صورت **هماهنگ** پاسخ دهد.
- ۵- حقیقت این است که انسان به تنهایی قادر به پاسخگویی به نیازهای **برتر** خود نیست.

- ۶- خدای جهان، آفریدگاری حکیم است؛ نه تنها انسان، بلکه هیچ مخلوقی را بدون **هدایت** رها نکرده است.
- ۷- خداوند هر مخلوقی را برای **هدفی** معین خلق می کند و برای رسیدن به آن هدف، او را **هدایت** می فرماید. پس هدایت، یک اصل **عام** و **همگانی** در نظام خلقت است.
- ۸- خداوند همه مخلوقات را **هدایت** می کند، اما شیوه هدایت مخلوقات با یکدیگر **متفاوت** است.
- ۹- خداوند هر دسته از مخلوقات را، **متناسب** با **ویژگی های** که در وجودشان قرار داده **هدایت** می کند.
- ۱۰- خداوند برنامه هدایت **انسان** را از طریق **پیامبران** می فرستد؛ این برنامه که دربرگیرنده پاسخ به سؤالات **بنیادین** است، توسط رسولان به **مردم** ابلاغ می شود تا انسان با **تفکر** در این برنامه و پی بردن به ویژگی ها و امتیازات آن با **اختیار** خود، این برنامه را انتخاب کند.
- ۱۱- انسان با **عقل** خود در پیام **الهی** تفکر می کند و با کسب معرفت و تشخیص بایدها و نبایدها، راه صحیح زندگی را می یابد و پیش می رود.
- ۱۲- با کنار هم قرار گرفتن **عقل** و **وحی** می توان به پاسخ سؤال های اساسی دست یافت.

سوالات تشریحی

۱- نیازهای طبیعی و غریزی انسان را با ذکر مثال تعریف کنید.

انسان همچون سایر موجودات زنده، یک دسته نیازهای طبیعی و غریزی دارد؛ مانند نیاز به آب، هوا، غذا و پوشاک. خداوند پاسخ به این نیازها را در جهان خلقت آماده کرده و راه آگاه شدن از آنها را به انسان نشان داده است. برای مثال، در وقت نیاز به آب و غذا احساس تشنگی و گرسنگی می کند و سراغ آب و غذا، می رود. هنگام سرما و گرما، از مصالح موجود در طبیعت بهره می برد و برای خود لباس و پوشاک و مسکن تهیه می کند.

۲- چه زمانی انسان خود را با نیازهایی مهم تر روبه رو می بیند؟

اما نیازهای انسان منحصر به نیازهای طبیعی و غریزی او نمی شود؛ زمانی که انسان، اندکی از سطح زندگی روزمره فراتر رود و در افق بالاتری بیندیشد، خود را با نیازهایی مهم تر روبه رو می بیند.

۳- چند مورد از نیازهای برتر انسان را بنویسید؟

۱- شناخت هدف زندگی ۲- درک آینده خویش ۳- کشف راه درست زندگی

۴- نیاز برتر (شناخت هدف زندگی) را توضیح دهید.

انسان می خواهد بداند برای چه هدفی زندگی می کند و با تکیه بر کدامین هدف می تواند با اطمینان خاطر زندگی اش را صرف آن نماید از این رو، امام سجاد پیوسته این دعا را می کرد که: خدایا، ایام زندگانی مرا به آن چیزی اختصاص بده که مرا برای آن آفریده ای

۵- نیاز برتر (کشف راه درست زندگی) را شرح دهید.

راه زندگی یا چگونه زیستن دغدغه دیگر انسان های فکور و خردمند است. این دغدغه از آن رو دغدغه ای جدی است که انسان فقط یک بار به دنیا می آید و یک بار زندگی در دنیا را تجربه می کند. بنابراین، در این فرصت تکرارنشده، باید از بین همه راه هایی که پیش روی اوست، راهی را برای زندگی انتخاب کند

که به آن مطمئن باشد و بتواند از همه سرمایه هایی که خدا به او داده است، به خوبی بهره مند شود و به آن هدف برتری که خداوند در خلقت او قرار داده است، برسد.

۶- پاسخ به نیازهای برتر و سوالات بنیادین انسان باید چه ویژگی های داشته باشد و چرا؟

الف) کاملاً درست و قابل اعتماد باشد؛ زیرا هر پاسخ احتمالی و مشکوک نیازمند تجربه و آزمون است، در حالی که عمر محدود آدمی برای چنین تجربه ای کافی نیست، به خصوص که راه های پیشنهادی هم بسیار زیاد و گوناگون اند.

ب) همه جانبه باشد؛ به طوری که به نیازهای مختلف انسان به صورت هماهنگ پاسخ دهد؛ زیرا ابعاد جسمی و روحی، فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی وی، پیوند و ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند و نمی توان برای هر بُعدی جداگانه برنامه ریزی کرد.

۷- چه کسی می تواند پاسخ صحیحی به سوالات و نیازهای برتر انسان بدهد؟

۱- آگاهی کاملی از خلقت انسان، جایگاه او در نظام هستی، ابعاد دقیق و ظریف روحی و جسمی و نیز فردی و اجتماعی او داشته باشد.

۲ همچنین بداند که انسان ها، پس از مرگ، چه سرنوشتی دارند و چه عاقبتی در انتظار آنهاست.

۸- شیوه هدایت خداوند چگونه است؟ آن را شرح دهید.

خدای جهان، آفریدگاری حکیم است؛ یعنی هر مخلوقی را برای هدفی معین خلق می کند و برای رسیدن به آن هدف، او را هدایت و راهنمایی می فرماید. پس هدایت، یک اصل عام و همگانی در نظام خلقت است. خداوند همه مخلوقات را هدایت می کند، اما شیوه هدایت مخلوقات متفاوت است.

۹- سبب و علت تفاوت شیوه هدایت انسان با موجودات دیگر در چیست؟

انسان سرمایه های ویژه ای دارد که او را از سایر مخلوقات متمایز می کند و همین امر، سبب تفاوت شیوه هدایت وی از سایر مخلوقات شده است.

۱۰- دو مورد از سرمایه های اصلی و مخصوص انسان را بنویسید.

یکی از این سرمایه های انسان، توانایی تفکر و انجام کارها به کمک فکر و اندیشه و دیگری قدرت اختیار و انتخاب اوست.

۱۱- هدایت انسان توسط خداوند چگونه صورت می گیرد؟

خداوند برنامه هدایت انسان را از طریق پیامبران می فرستد؛ این برنامه که دربرگیرنده پاسخ به سوالات بنیادین بشر است، توسط رسولان به مردم ابلاغ می شود تا انسان ها با تفکر در این برنامه و پی بردن به ویژگی ها و امتیازات آن با اختیار خود، این برنامه را انتخاب کنند و در زندگی به کار بندند و به هدفی که خداوند در خلقتشان قرار داده است برسند. انسان با عقل خود در پیام الهی تفکر می کند و با کسب معرفت و تشخیص بایدها و نبایدها، راه صحیح زندگی را می یابد و پیش می رود.

اندیشه و تحقیق

۱- آیا می توانیم پاسخ به نیازهای برتر را به احساسات شخصی و سلیقه فردی واگذار کنیم؟ چرا؟

برای دریافت فایل کامل با فرمت: pdf و یا word با شماره تلفن: ۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲ در تلگرام و یا واتساب تماس حاصل فرمایید.
ایمیل: yolchikhani744@gmil.com

خیر - چون هر برنامه دیگری غیر از برنامه خداوند نمی تواند پاسخ درستی به آن نیازها بدهد، انسان زیان خواهد کرد و با دست خالی دنیا را ترک گفته و به دیار آخرت خواهد شتافت.

۲- آیا انسان می تواند پاسخ دادن به این نیازها را نادیده بگیرد و براساس ضرب المثل « هر چه پیش آید، خوش آید رفتار کند» ؟ چرا؟

خیر - زیرا فرصت عمر انسان یکبار در اختیار او گذاشته می شود و اگر آن را صرف اندیشه های شخصی کند آنچه در آخر عمرش حاصل او می شود چیزی جز حسرت و پشیمانی نخواهد بود.

۳- قرآن کریم خطاب به پیامبر اکرم می فرماید « همانا ما این کتاب را به حق برای مردم بر تو نازل کردیم. پس هر که هدایت یافت، خودش سود کرده و هر که گمراه شد، تنها به زیان خود عمل کرده است و تو وکیل و مدافع آنها نیسی» ؟

این آیه به کدام یک از مفاهیم درس اشاره دارد؟

این آیه هم به این مساله می پردازد که خدا برنامه هدایت انسان را توسط پیامبران ارسال می کند تا انسان با تفکر در این برنامه و با اختیار خود آن را انتخاب کند. و هم به این نکته توجه می دهد که انسانی که برنامه ای غیر از برنامه خدا را بر می گزیند، ضرر می کند و قرآن وی را ناسپاس می خواند.

۴- شعر زیر با کدام یک از نیازهای برتر انسان مرتبط است؟ چرا؟

مرد خردمند همز پیشه^۲ را عمر دو بایست در این روزگار
تا به کی تجربه آموختن با دگری تجربه بردن به کار؟

کشف راه درست زندگی، چرا که شاعر معتقد است انسان باید دو عمر داشته باشد، در عمر اول راههای مختلف را تجربه کند و راه درست را انتخاب کند و در عمر دوم به کار بیند. اما حال که این امکان وجود ندارد پس باید با انتخاب برنامه درست از منبعی مطمئن به گونه ای زندگی کند که در پایان عمر آرزو نکند که کاش عمری دوباره می داشت تا از نو انتخاب مسیر می کرد و خطاهایش را جبران می نمود.